

YEMİNLİ MUHASİPLER HAKKINDA KANUN PROJESİ*

Dr. Max Von der Porten

Yayına Hazırlayan: Öğr. Gör. Dr. Muhsin Aslan
Yıldız Teknik Üniversitesi – İİBF

I) Türk Ticaret Kanununda yeminli muhasiplere tatbik edilecek murakip tayinine müteallik mevcut ahkâm.

Hesabat kontrolü ve murakip tayini mes'elelerine esas, Türk Ticaret kanunudur. 29 Mayıs 1926 tarih ve 865 numaralı kanunun 1 inci kısmında 66-86'ncı maddeler Ticarî defterlere, 2 inci kısmında 120-524 üncü maddeler ise Ticaret Şirketleri tarafından tutulması icabeden defterlere, bilânçolarına, hesabat murakabesine ve murakiplere ait bir çok ahkâm ihtiva etmektedir.

Bu ahkâm, bir çok sınaî memleketlerde mevcut bu husustaki ahkâmı bile tecavüz edecek vus'attadır. (Bu ekspozedeki "Ticaret Şirketleri" tabiri, kolektif, komantid, Limited ve Kooperatif şirketlerine de şamildir.)

Ticaret kanununun 289 uncu maddesinde Anonim şirketlerine ve bilhassa hisseli şirketlerin eksperler tarafından murakabesi ve 348-360'ncü maddelerin ise murakabe ve murakipler hakkında mufassal ahkâm ihtiva etmesi calibi nazarı dikkattir. 481 inci maddede, Kooperatif şirketlerin teşekküllerinde, umumî içtimalarında murakabelerinde ve saire de,

* Yayınlanan Kanun Projesinin aslı T.C. Sayıştay Başkanlığı Kütüphanesinde 338.74 yer ve 598 demirbaş numarası ile yer almaktadır.

ahkâm: hükümler;
ekspoze: teklif;
garb: batı;
içtima: toplantı, kurul;
istihdaf etmek: amaçlamak, hedeflemek;
mufassal: ayrıntılı;

murakabe: denetim; *vus'at*: durum;
murakip: denetçi;
musahhar: açık, aşikar;
şerik: ortak;
vazii kanun: kanun koyucu;

Anonim Şirketler ahkâmına tâbi buldukları yazılıdır. Bundan başka 512 inci maddesinde garb memleketleri ticaret kanunu ahkâmına muhalif olarak, 20 şerikten fazla şerike sahip olan limited şirketlerin de Anonim Şirketlerdeki Hey'eti murakabeye mütedair ahkâmına tâbi oldukları musarrahdır.

20 den fazla şeriki olan limited şirketlerin murakabesini şart koyan vazii kanun ancak büyük şirketleri istihdaf etmekte olduğu anlaşılmaktadır; yalnız şerik adedi bir şirketin büyüklüğü ve emniyeti hakkında bir delil olamayacağı için doğru olması gerektir. Çünkü bu hüküm arzu edilemeyen bir murakabeden kaçınmak için bazı şirketleri şeriklerini 20 ye tahdide teşvik edebilir. Şeriki 20 den aşağı olan Limited Şirketler için de, vazii kanun, İktisat Vekâleti Ticaret Şubesinin mecburî ruhsatnamesine tâbi tutmakla iktifa etmiştir.

Kolektif şirketlerin kontrole ve ruhsatnameye tâbi tutulmaları garp memleketlerinde de yoktur. Mamafi bunlar, ticaret kanununun, ticaret defterleri, ticaret kuyudatı ve saireye müteallik umumî ahkâmına tabidirler.

II) Türkiye'de elyevm kanunen mecbur tutulan ticaret defterleri ;

66 inci madde her tüccarın 3 defter tutmasını âmirdir: Bir inventer ve bilânço defteri, bir yevmiye bir de kopye defteri. 69 uncu maddeye tevfikan bu defterler istimale başlanmadan evvel noterlikçe tasdik edilecektir. Bu tasdikin defter yapraklarının mühürlenmeleri suretile olacağına göre, garp memleketlerinde câri (gayri merbut yapraklar) âsri usulü defteri noktai nazarından müşkül olması dolayısıyla, bu husustaki hüküm haizi ehemmiyettir.

Bilhassa büyük şirketlerde çok ehemmiyetli olan bu müşkülâtın önüne geçmek için kanuna uygun bir surette, ticari defterlerin ve yevmiye defterinin gayri merbut olan yapraklarının müteselsil numaraları olmasına ve ayrı ayrı mühürlenmesine dair bir karar

derç etmek: yerleştirmek;
kuyudat: kayıtlar;
mebaliğ: tutarlar, paralar;
memha emken: mümkün olduğunca;
menaffinin vikayesi: yararların korunması;
mezkûr: belirtilen.

şerik: ortak; *menaffi:* yararlar;
taazzuv: şekillenme, örgütlenme;
temettuat: karlar, kazançlar;
usulü defteri: çift yanlı kayıt sistemi;
vikaye: koruma;

şeklinde mütemmim ahkâm vaz'ı düşünölmelidir. Bu suretle, ahkâmın fiskal hedefi, usulü defteriyi asrileştirmek hareketine zarar vermeden, bâki kalabilir.

III) Türk Ticaret kanununda Anonim Şirketlerin bilânço ve Meclisi İdare raporları,

Bilânçonun tanzimi hakkında ticaret kanunundaki ahkâm gayri kâfidir. 328 inci maddesi yalnız bilânçoların mehma emken vazıh bir surette tanzim edilmesine, tesis, taazzuv ve idaresi için vaki olan masarifin senei hesabiye masarifine ithâl olunmasına, taazzuv masarifinin 5 sene taksim olunabileceğine, emvali menkule ve gayri menkulesinin işтира bedellerinden amortismanları tenzil edildikten sonra bilânçoya derc edilmesi icabettiğine dair ahkâme havidir. Meclisi idare raporlarına müteallik 329 uncu madde ise, mezkûr raporların, şirketin tüccarî, malî ve iktisadî vaziyetile yapılan muamelâtı, tevzi edilecek temettuatın ve ihtiyatın akçesini teşkil edecek mebalîğ miktarının tayinile iktifa etmektedir.

Bu ahkâm, hissedar veya şerikler menaffinin vikayesi için kâfi gelmemektedir. Çünkü şirket meclisi idaresile kontrolörlere, hesabatın ve raporların tanziminde tam bir serbesti vermektedir, bu ise hükümetin her yerde bariz olan murakabe arzuyu şedidesile kabili telif değildir. Binaenaleyh usuli defterinin şayanı arzu olan yeknesaklığı ve anonim şirketlerinin yeminli muhasileler tarafından muntazam murakabesi arzusu noktai nazarından bu ahkâmın itmamı yerinde olsa gerektir. 1931 senesinde bir kısım Alman iktisadiyatının yıkılması ve gene o sene Avrupa ve Amerikayı sarsan iktisadî felâketin sebepleri, bilânçoların ve raporların tazminindeki ademi kifayesi olduğu tahakkuk ettikten sonra, bilânçoların ve kâru zarar hesaplarının tanzimi hususunda, Alman vazii kanunu yeni ahkâm ilâvesine sevketmiştir.

O memleketlerde o vakit bilânçoların tanzimi hakkında 1931 senesindenberi Almanyada carî olan şiddetli ahkâm ve gene yeni Alman ticaret kanunundaki zecri kontrol tedbirleri olmuş olsaydı, düşünölmeyerek verilen kredilerin meş'um tesirleri aktivler kıymetlerinin,

adem-i kifaye: yetersizlik;
arzuyu şedide: şiddetli arzu;
efzun: fazla;
hini vaz'ı: terk,
itmam: tamamlama;

meş'um: kötü, fena;
muhasile: toplayıcı, muhasebeci;
muvakkat: geçici;
müessir: etkin;
mütenebbih: farkında, uyanmış;

şedide: şiddetli;
turuku kanuniye: yasal yollar
yeknesaklık: tekdüzen;
zecri: zorlayıcı;

kıymetlerinden fazla takdiri kefalet ve senedat taahhüdatının hadden efzun olması çok evvel görölür ve mes'ul idareciler nezdinde yapılacak müdahalelerle iktisadî felâketin men çareleri bulunurdu. Binaenaleyh diğer memleketler bundan mütenebbih olarak, iktisadî müşkilât zuhur etmeden, bilânço tanzimine ve kontrol sistemine müteallik ahkâmı tevsi etmeleri lâzımgelir. En iyisi, İngiliz “Auditors” ve Holanda “Deskunding” ahkâmı esas olan, 1931 senesinin acıklı iktisadî buhran tecrübelerinin doğurduğu, Almanyanın bu husustaki ahkâmı kanuniyesini tatbik etmektedir. Bilânçoların tanzimine ve mecburî kontrole dair ahkâmın hini vaz'ında, yukarıda mevzubahs (İngiliz ve Holanda) hükümetlerinden başka bu hükümler tevafuk eden, ve ancak ahkâmı muvakkate olan, Danimarka, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Polonyada carî ahkâmdan da istifade edilmiştir. Böyle bir tekâmül ve defter usulünün tevhidî, her türlü ticarî usulü defteri sistemlerle meşgul olmayacağını ve fakat kanunen tesbit edilmiş muayyen bir kadro dahilinde çalışacak yeminli muhasiplerden müessir verim elde etmek için elzemdir.

IV) Yeniden vaz'edilecek kanuni ahkâm.

Mevzubahs bilânço, kâru zarar hesabı ve meclisi idare raporları ahkâmı, turuku kanuniye ile, şu suretle itmam ve ikmâl edilmelidir:

328 inci maddeye zeyl :

328 inci maddeye fıkra 2 :

“Bilânçolarla kâru zarar hesaplarının tanzimi hakkında ve formüllerler tesbiti hususunda usul vaz'ına ve bu bilânçolarla kâru zarar hesaplarının, şirket şekli hususisi başka bir usul ihtasını icabettirmiyorsa mezkûr usule tevkifan icrası için evamiri mahsusa itasına, İktisat Vekâleti, lüzum gördüğü takdirde, mezundur, 328 inci maddenin diğer ahkâmı bakidir.”

dercetmek: içine almak, yerleştirmek;
evamiri mahsusa: özel emir, özel yetki;
itmam: tamamlama;

tadat etmek: saymak
usul vaz'ı: yöntem belirleme;

329 uncu maddeye de şu zeyl :

329 uncu madde fıkra 2 :

“329 uncu madde mucibince, meclisi idare raporlarının ihtiva etmesi lâzımgelen muamelât hülâsaları hakkında mezkûr maddenin emrettiği malûmattan başka malûmat hususunda ahkâm vaziyetinin emrettiği malûmattan başka malûmat hususunda ahkâm vaz’ına İktisat Vekâleti mezundur.” ilave edilmelidir.

Ticaret kanununun 481 maddesinin, yukarıda mevzubahs olduğu veçhile Kooperatifleri, hey’eti umumiye içtimalarına, mürakabe ve tasfiyelerine ve hatta bilânçolarına nazaran, anonim şirketler hakkındaki ahkâma tâbi tutması, 328 ve 329 uncu maddelerin ilâvelerine göre, kooperatifler hakkındaki ahkâmın da aşağıdaki gibi itmamı lâzımdır:

481 inci madde 3 üncü fıkra :

“Kooperatif şirketleri, bilânçoları hesabâtı ve kâru zarar hesaplarıyla, anonim şirketlerde olduğu gibi, meclisi idare raporları 328 inci ve 329 uncu maddelerin 2 inci fıkraları ahkâmına tabidir.”

Ticaret, Sinaî, sigorta ve nakliye şirketleriyle Bankalar hakkında muhtelif şemaların lüzumu olduğuna göre, İktisat Vekâleti tarafından, bilânçoların kâru zarar hesaplarının ve meclisi idare raporlarının sureti tanzim ve ilânı hususunda yapılacak muhtelif tebligatın kanuna dercetmemegi muvafık görmekteyim. Yukarıda tadat edilen muhtelif şekil anonim şirketler hakkındaki talimat ilişkilerde münderiçtir.

Yukarıdaki tadilâta mümasil 354 üncü maddenin 1 numaralı fıkrasında da bir tadilât icrasına lüzum vardır. Mezkûr fıkra:

“Mürakipler, Şirketin meclisi idaresi azasile bilittifak plânçonun şekli tanzimi ve hisse senedatının vaziyeti ne merkezde olduğunu tayin etmek vazifesile mükellef” oldukları yazılıdır. “Bilânçonun şekli tanzimi” kelimelerini “328 ve 329 uncu maddeleri 2 inci fıkralarına tevfikân ” diyerek 354 üncü maddeyi aşağıdaki şekle sokmalıdır :

derci: kaydetme yazma;
hey’eti umumiye: genel kurul;
intibah: seçilme;

meclisi idare: yönetim kurulu;
müessis: kurucu;
tevfikan: -e göre, uygun olarak;

ruzname: gündem;

354 ncü madde :

1- “Mürakipler, Şirketin meclisi idaresi azasile bilittifak, 328 ve 329 uncu maddeleri 2 inci fıkralarına tevfiķan, plânçonun şekli tanzimi ve hisse senedatı vaziyetinin ne merkezde olduğunu tayin ederler. Diğer fıkralar bakidir.” 289 uncu ve 348 inci maddeler ve ilâvelere muhtaçtırlar. 289 uncu madde, şirketin tesisini müteakip müessislerin 10 gün zarfında tesis hey’eti umumiyesini içtimaa davet eder, dedikten sonra 5 inci fıkrada da murakiplerin tayinini ruznameye dercini mecbur kılıyor. İleride, bu murakiplerin mutlaka yeminli muhasipler meyanından intihabı lâzımgeleceğinden, 289 uncu maddenin 5 inci fıkrası şöyle tadil edilmelidir :

“Yeminli muhasipler hakkındaki Hükûmetin talimatnamesine tevfiķan yeminli muhasipler meyanından murakiplerin tayini.” Tıpkı bu maddede olduğu gibi Ticaret kanununun “Anonim Şirketlerde beşten fazla olmamak üzere bir veya müteaddit murakip bulunur” diyen 348 inci maddesinde “murakıp” kelimesi önüne “Yeminli muhasipler hakkındaki Hükûmetin talimatnamesine tevfiķan” Yeminli muhasipler meyanından intihap edilmiş murakip bulunur” şeklinde tadil ile mezkûr maddenin ilk cümlesine ileride şu şekil verilmelidir :

“Anonim şirketlerde beşten fazla olmamak üzere yeminli muhasipler hakkındaki Hükûmetin talimatnamesine tevfiķan yeminli muhasipler meyanından intihap edilmiş bir veya müteaddit murakip bulunur.”

Yeminli muhasiplerin faaliyeti hakkında :

Yukarıda itmamı teklif edilen 328, 329, 681, 354, 289, ve 348 Ticaret kanunu maddeleri, yeminli muhasiplere, şirketin, sınaî, ticarî ve malî vaziyeti hakkında meclisi idare azalarına ve hissedarlara lâzım gelen izahatı verebilecek bilânço, kâru zarar hesaplarile, meclisi idare raporları tetkikatının icrası imkânlarını bahşetmektedir. Yeknesak bilânço şemaları, muhasipler vezaifini teshil etmekle beraber bilânço fasıllarını uzun uzadıya tahlile muhtaç bırakmadan her ehemmiyetli faslın kolaylıkla tetkikine müsait bir vaziyet ihdas etmektedir.

inhisar: sınırlanma;

inzimam: katılma, eklenme;

melhuz: düşünülen;

tasrih etmek: açıkça belirtmek.

tebellür: meydana çıkmak;

teshil: kolaylaştırma;

vüs’at: genişlik, alan;

Muhasiplere her türlü murakabe hakkını veren 354 üncü madde, başka ilâvelere ihtiyaç bırakmadan, murakabeden istihdaf edilen neticeleri çıkarmak için ve hesabat kontrolünün selâhiyet vüs'atını da temin etmektedir. Bundan başka 355 den 360 a kadar olan maddeler, muhasiplere başka memleketlerde olmayan vasi haklar vermiştir. Meselâ murakiplere, tabii rey sahibi olmamak şartile, meclisi idare ve heyeti umumiye içtimalarında bulunmak ve teklifleri zabta geçirmek gibi 360 ıncı maddenin verdiği hak, bildiğime göre, yalnız İtalyan Ticaret Kanunile İtalyan murakiplerine verilmiştir. Bu vâsi haklara karşı murakiplere çok ağır mes'uliyetler tahmil eden 358 inci maddede “murakipler vazifelerini hüsnü sûretle ifa etmemelerinden dolayı müteselsilen mes'uldürler” denmektedir.

Bu hüküm, murakibin meslekî hayatı için o kadar mühim ve o kadar ağırdır ki, murakiplik bir meslek olduğu takdirde, bunların Risk primi olacak münasip bir meblâğ tediye etmek suretile ve 358 inci maddenin melhuz tatbikatına karşı, koyabilmek için mes'uliyeti maliye sigortası tesisi icabedecektir.

Yukarıdaki izahattan ve Ticaret kanununun tetkikinden kontrole ait maddelerle vazii kanunun vasî bir murakabe düşündüğü tebellür etmektedir. Fakat bu vasî hukuk, murakabe için tayin edilen eşhasın, şahs ve ehliyet noktai nazarından her suretle ihtiyaca kifayet edecek şahslara inhisar ettirmeğe âmil olmalıdır. Binaenaleyh bu yeminli muhasipler imtihan ve murakip mesleğine tayinleri mes'elesini hal ve bunları yapacak makamatin teşkil ve imtihan şeraitini ve saireyi tesbit edecek bir nizamnameye ihtiyaç vardır. Bunlar hükümet tarafından neşredilecek bir kanun veya talimatname ile tanzim edilmeli ve talimat, bilhassa 289 ve 348 inci maddeler mucibince tayin edilecek kontrolörlerin, yalnız yukarda tahtı inzimama alınan yeminli muhasiplerden olmasına ve mezkûr talimatın hangi tarihten itibaren mer'iyet mevkiine gireceğini tayin etmelidir. Bundan başka şirketlerin hepsi senei ticariyelerini aynı zamanda itmam etmedikleri için, 328 ve 484 üncü maddeleri yeni ahkâmına maruz kalan ve senei ticariyeleri 1/1/937 tarihinde veya bu tarihten evvel başlayan şirketler için mer'i olduğu talimatnamede tasrih edilmelidir.

Yeminli muhasepler teřkilâtı :

A.- Yeminli muhasepler odası :

Ankara veya İstanbul Ticaret odasında resmi yeminli muhasepler odası diye bir şubei mahsus teşkil edilecektir.

B.- Bu yeminli muhasepler odası,

- 1) İktisat Vekâletinden tayin edilecek bir Hükûmet mümessili reis,
- 2) Ankara veya İstanbul Ticaret odası reisi, Reis vekili,
- 3) Merkez ve İş ve Ziraat Bankaları gibi millî bankaların mümessili,
- 4) Yeminli muhaseplik mesleğinden mütehasıs bir mümessilden teşekkül eder.

C.- Riyasetin,

- 1) İktisat Vekâletinin bir mümessilinden,
- 2) Adliye Vekâletinin bir mümessilinden,
- 3) Maliye Vekâletinin bir mümessilinden,
- 4) Dahiliye Vekâletinin bir mümessilinden,
- 5) Nafaa Vekâletinin bir mümessilinden,
- 6) Ticaret ve Sanayi mahafili mümessilinden,
- 7) Kooperatif mahafili mümessilinden,
- 8) Sigorta şirketleri mümessilinden,
- 9) Bankalar mümessilinden,
- 10) Sanayi antrprizleri mümessilinden,
- 11) Sermayeleri Devletin olan sınaî antrprizleri ve Bankalar mümessilinden müteşekkil bir müşavere hey'eti bulunacaktır.

D.- İşlerin idare ve merkezi

İşler, Ankara veya İstanbul Ticaret odalarına deruhte edilecek ve Riyaset ve Müşavere hey'etinin inzimamı reyile biri yeminli muhasip, diğeri hukukçu olmak üzere 2 müdür tayin edecektir.

E.- VAZİFELER

Yeminli muhasepler odası :

- 1) Tayin bürosunun tesisi
- 2) Yeminli muhaseplerin kabul şeraitinin imtihanların ve imtihan mahallinin tayini hususunda olduğu gibi şahsi ehliyet hakkındaki verilecek hüküm şekli, azil ve red etme şeraiti hususunda da muavenet ,
- 3) Yeminli muhaseplerin faaliyetlerine nezaret,
- 4) Memlekette mevcut yeminli muhasepler için bir defter tutmak,
- 5) Mütahassis tarafından idare edilecek olan muhtelif iktisadî kollara ayrılan yeminli muhaseplere müteallik mesai ile meşgul olacak bir şube açmak. Bu şube:
 - 1) Ticaret Şirketleri yeminli muhasepleri,
 - 2) Kooperatifler yeminli muhasepleri,
 - 3) Banka ve sigorta ve nakliye antrprizleri için 3 daireye münkasim olacaktır.(İlişik Şemaya bakınız)

Yeminli Muhaseplerin kabul ve imtihan enstitisyonu:

a) Memleketin endüstrileştirme terakkiyatına göre memleketin diğer yerlerde de aletderecat kabul ve imtihan enstitüsyonlarının kurulması icabettiğini teslim etmekle beraber şimdilik şu teklifte bulunmama müsaadelerini dilerim: Trakya ve Marmara vilâyetleri için İstanbulda, Merkezi Anadolu Vilayetleri için Ankarada, Garbi Anadolu vilâyetleri için İzmirde ve cenubî Anadolu vilâyetleri için de Adanada birer kabul ve imtihan ofisleri tesisi.

b) Bu ofisler mahalli Ticaret odalarında bulunacak ve kabul ve imtihan için birer komite teşkil olunacaktır.

c) Komite azaları selâhiyettar Ticaret Odaları Mümessillerinden ve adetleri havzai aidinin ehemmiyet ve vüs'atına göre çoğalacak ve Ankara veya İstanbul yeminli muhasepler odası riyaseti tarafından tayin edilecek ve herhalde komite azalarından hiç olmazsa birinin yeminli muhasepler mesleğinden olması mecburî olacaktır.

aledderecat: sırasına göre;
cenub: güney;
garb: batı;
havzai aid: bölgenin;

laakal: en az.
muavenet: yardımlaşma, yardım etme;
münkasim: (kışımlara) ayrılma;
müteallik: ilişkin;

selâhiyettar: yetkili;
terakkiyat: gelişim;

d) Tayin komitesinin vazifesi :

- 1) Anonim Şirketlerin kontroluna dair kanun ahkâmı mucibince ve yeminli muhasipler odası tarafından kabul Őeraitine tevfikan imtihana kabul kararı vermek
- 2) İmtihan komitesi tarafından imtihan tayin etmek,
- 3) İmtihan tarihinden lâakal 3 hafta evvel yeminli muhasipler odasına namzetlerin isimlerini bildirmektedir.

e) Kabul ve imtihan için bir ücret tahsili düşünöldüğü takdirde, garp memleketlerinde olduğu gibi Őu fıkra ilâvesi lâızımdır: Namzet, imtihana kaydı halinde kaydiye olarak T.L. verecektir.

İmtihan ücreti T.L. sıdır.

f) Hey'eti imtihaniye :

- 1) Bir hükümet mümessilinden
- 2) Mahalli Ticaret odası mümessilinden
- 3) Yeminli muhasiplerden bir mümessilden
- 4) Hukukçulardan
- 5) Sanayi, Ticaret ve Nakliye mahafilinden
- 6) Yeminli muhasipler odasından mahafilinden

müteŐekkildir.

g) İmtihandan sonra, dosyalar bir raporla yeminli muhasipler odasına gönderilecek ve mezkûr oda dahi, namzetlerin tayinlerini ve yeminlerini icra edecektir.

Kabul Őartları

A)- Őahsî Şartlar;

- 1) Namzedin ikametgâhı Türkiyede olacaktır. Ecnebiler İktisat Vekâletinin müsaadei mahsusasile kabul olunurlar.
- 2) Namzet bu vazifeyi ifa edebilecek Şayanı itimat bir ahlâka sahip olacak, sabıkası olmayacak ve hayatı muntazam Şeraiti iktisadiyeyi haiz olacaktır.
- 3) Namzet 30 yaşından aşağı olmayacaktır.

B)- İhtisas Őartları :

- 1) Namzet en aşağı 5 sene hayatı iktisadiyatta çalıŐmış ve bilhassa sahibi Őöhret, iktisadî bir antrprizin defter usuli ve bilânçoları ile teveggul etmiş olacaktır.
- 2) İhtisas imtihanı verecektir.

İmtihan Nizamnamesi :

İmtihan :

1) Yeminli muhaseplerin faaliyetine dair evde yapılacak bir vazife, azamî 60 gün nihayetinde verilecektir.

2) Yeminli muhasepler sahayı faaliyetlerine dair nezaret altında 3 vazife.

- a) Bir teftiş tarifi
- b) Bir teşkilât tarifi
- c) Bir hukuki vak'a

3) Şifahi imtihan:

- a) İmtihan hey'eti tarafından tayin edilecek bir ihtisas mevzuu
- b) defter usulü, bilânço ve kârü zarar hesabı
- c) defter tetkiki ve teftiş tekniği
- d) tesis ve finansman tekniği,
- e) Ticaret kanunu hakkında umumî bilgi, çek ve senet hakkında mevzuat
- f) Hukuk usulü muhakematı, icra ve iflâs kanunu hakkında olacaktır.

İmtihan neticesi namzetlere bildirilecektir. Namzet, kabul komitesi tarafından kabul edilmemiş veya imtihanda muvaffak olmamış ise şeraiti mezkûreye tevfiikan kabul komitesince müsaade edildiği takdirde, imtihanı tekrar edebilecektir. İlk senelet için imtihanın daha hafif olup olmayacağına yemin muhasepler odası karar verecektir. Yukarıda arzolunan şartlar, ehemmiyetli ve karışık sınaî antrprizleri ve sınaî ve ticarî şubeleri olan Bankaların teftişi için lüzumu olan bilgilere malik mürakipler içindir.

Yeminli muhasiplik için lâzım olan evsafı haiz olduğunu şimdiye kadar olan işle isbat ettiği takdirde seneye geçmiyecek bir müddet için imtihan vermeden de yeminli muhasip tayini caiz olabilir. Bu gibi tayinler ancak yeminli muhasepler odasının alâkadar kabul ve imtihan şubelerince teklif edildikleri takdirde vuku bulabilir. Kat'î tayinler bu gibi ahvalde müşavere hey'etinin inzımanı reyile Riyaset tarafından icra edilir. Mamafî bu teşkilât müteshassis yetiştirme müddetini 1 nihayet 2 seneden fazla uzatmamalıdır. İmtihan nizamnamesi altında arzolunan teklif mucibince yeminli muhasepler odasına muayyen bir müddet için imtihanı kolaylaştırmak selâhiyetini vermek daha iyi olur.

Ek -1: Projenin Kapak Sayfası

Yeminli Muhasipler hakkında
Kanun Projesi
5.11.1935

Yazan
Dr. Max von der Porten

Ek-2: Yeminli Muhasiplik Kanun Projesinin Bakanlığa Sunuş Yazısı

Yüksek Vekâlet Makamına

Yeminli muhasipler hakkında, altı ilişigile beraber, kanun projesi bağılı olarak sunulmuştur.

Projeye umumî antrprizler ve idareler hakkında ahkâm zikredilmemiş olduğundan bu hususlarda ahkâm arzu edildiğı takdirde Yüksek emirlerine muntazırım.

Proje, yeminli muhasiplerin faaliyeti hakkında kanunen elzem olan ahkâmı ihtiva etmekte olduğu gibi, imtihanları, yeminleri hususunda da mühim ahkâmı muhtevindir. Yalnız yeminin tarzı icrası, sui istimaller hakkında ceza ve azil gibi şeylere dair, hukukun esasiye taalluk etmesi ve bunu da bir Türk kanunu şinasının yapması icabetmesi dolayisile, ahkâmı mahsusa dercedilmemiştir.

Bundan evvel Anonim, Limited, Komandit ve sermayesi Devlette bulunan şirketlerin bilânço ve kârü zarar hesabatının tarzı kontrolüne dair takdim edilen raporda mufassal malûmat, mevcut olduğundan, yeminli muhasiplerin mezkûr rehber sayesinde en mûlâk tüccari şirket hesabatını lâykile mürakabe edebileceklerini arz ve en derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

Başmüşavir

V. der Porten